

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

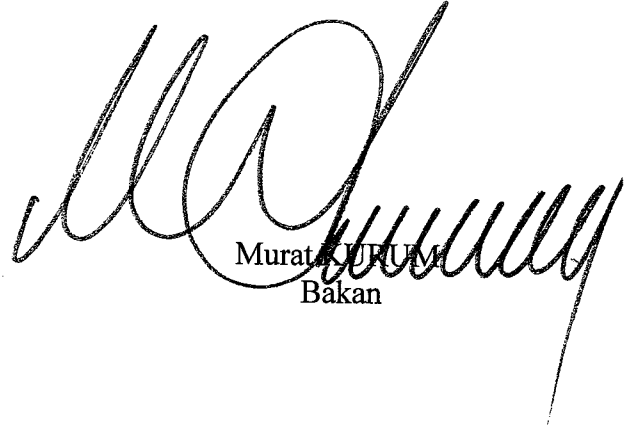
22 Temmuz 2025

Sayı :30824082-610/13096932
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

**MERSİN MİLLETVEKİLİ
SAYIN MEHMET EMİN EKMEKÇİ
TBMM 7/28211 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

İzmir'in Aliğa ilçesinde faaliyet gösteren İzdemir Enerji Santrali-II Termik Santrali, ruhsatsız çalıştığı gerekçesiyle İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından mühürlenmiş, ancak daha sonra bakım ve tadilat çalışmaları gerekçesiyle yeniden faaliyete geçirilmiştir. Santralin daha önce Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) sürecine ilişkin yargılamalara yönelik olarak Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararı verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin kararı, çevre hakkı ve çevrenin korunması yönündeki devletin pozitif yükümlülüğü kapsamında değerlendirilmiştir. İzmir Barosu ve Ege Çevre ve Kültür Platformu (EGEÇEP) tarafından yapılan açıklamaya göre, mahkeme kararları Bakanlığa 5 Şubat 2025 tarihinde tebliğ edilmiş olmasına rağmen 2577 Sayılı İYUK'un 28. maddesine göre en geç 30 gün içinde mahkeme kararlarının uygulanıp termik santralin faaliyetine son verilmesi gerekirken Bakanlık tarafından ikinci bir onay verilerek santralin faaliyete geçmesine izin verilmiştir. Bu durum, yargı kararlarının bağlayıcılığı, çevre mevzuatının uygulanabilirliği ve idarenin tarafsızlığı açısından kamuoyunda ciddi tartışmalara neden olmuştur.

EGEÇEP, İzmir Barosu ve onlarca vatandaşın açtığı davalar hâlen devam etmekte; vatandaşlar, Anayasa Mahkemesi'nin kararına rağmen santralin yeniden açılmasını hukuka ve halk sağlığına aykırı bulmaktadır. Aliğa bölgesi zaten Türkiye'nin en yoğun sanayi bölgelerinden bindir ve ekosistem üzerinde ciddi baskı altındadır. Santralin faaliyete devam etmesi, bölge halkının soluduğu havadan içme suyuna kadar pek çok yaşam alanını tehdit etmektedir.

Bu bağlamda;

- 1) Anayasa Mahkemesi tarafından hak ihlali tespiti yapması ve yargılamanın çevrenin korunması yönündeki devletin pozitif yükümlülüğü kapsamında değerlendirilmesi gerektiği vurgusuna rağmen santralin yeniden faaliyete geçmesine hangi hukuki dayanakla izin verilmiştir?
- 2) Bakanlığınız, AYM kararının gereğini beklemeden ikinci bir ÇED onayı vermek suretiyle Anayasa'nın 153. Maddesine aykırı bir işlem gerçekleştirmiş olmuyor mu? Bu durum hukuken nasıl açıklanmaktadır?
- 3) İkinci kez verilen ÇED izni hangi bilimsel raporlara, çevresel etki analizlerine ve halk katılım süreçlerine dayandırılmıştır? Bu raporlar kamuoyuyla paylaşılmış mıdır?
- 4) Santralin faaliyetinin sürdüğü süre boyunca çevreye, hava kalitesine, su kaynaklarına ve insan sağlığına etkilerine ilişkin Bakanlığınız tarafından yapılmış bir denetim veya raporlama mevcut mudur?
- 5) İzmir Aliğa bölgesinde hâlihazırda faaliyette olan ve çevre mevzuatına uygunluğu tartışmalı olan kaç santral veya endüstriyel tesis bulunmaktadır?
- 6) Bakanlığınızın, yoğun sanayi yükü altındaki Aliğa gibi bölgelerde çevresel kümülatif etki değerlendirmesi yapma yükümlülüğü var mıdır? Bu bölge için çevresel kümülatif etki değerlendirmesi yapılmış mıdır?
- 7) Vatandaşların açtığı davalara ve mahkeme kararlarına rağmen aynı santral faaliyetlerine devam ettirilirse, bu durum halkın hak arama hürriyetinin ve çevre hakkının fiilen askıya alınması anlamına gelmez mi?

CEVAPLAR

1,2,3,5) Bahse konu proje kapsamında herhangi bir kapasite artırımı yapılmamış olup, İzmir 5. İdare Mahkemesinin 31.12.2024 tarihli ve E.2024/495-K.2024/1898 sayılı kararı kapsamında "dava konusu işlemin iptaline" karar verilmiş olması nedeniyle söz konusu proje ile ilgili hazırlanan revize ÇED Raporu Bakanlığımız 13.02.2009 tarihli ve 2009/7 sayılı Genelgesi kapsamında sunulmuştur. 2009/7 sayılı Genelge, Mahkeme tarafından YD ve/veya iptal kararı verilen projelere, dolayısıyla hem dava süreci devam eden hem de tamamlanan projelere uygulanmaktadır.

Genelgeye göre; "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararları hakkındaki yürütmenin durdurulması/iptal kararları, hakkında ÇED Olumlu Kararı verilen ÇED Raporunun bir ya da birkaç bölümüne ilişkin ise ve yürütmenin durdurulması/iptal kararı, ÇED Raporunun diğer bölümlerini olumsuz yönde etkilemiyor, yani Kararın tümünün yeniden ele alınıp değerlendirilmesini gerektirmiyorsa, ÇED Raporunun hazırlanmasına ilişkin tüm sürecin en baştan tekrarlanmasına gerek bulunmamaktadır.

Böyle bir durumda, yürütmenin durdurulması/iptal kararının gerekçesi dikkate alınarak, sadece eksik veya yetersiz görülen kısımların yeniden düzenlenmesi suretiyle hazırlanan ÇED Raporunun Bakanlığa sunulmasına müteakip, Bakanlıkça bir toplantı tarihi belirlenmekte, İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu tekrar toplanmakta ve revize rapor komisyonca değerlendirilmektedir. Yapılan düzenlemelerin, Mahkeme tarafından eksik bulunan hususlara ilişkin ilave çalışmaların yeterli görülmesi halinde, ÇED Raporu Komisyonca nihai edilmektedir. Komisyonun değerlendirmeleri, üyeler tarafından imzalanarak tutanak altına alınmakta ve Bakanlığımız proje ile ilgili olarak ÇED Olumlu ya da ÇED Olumsuz Kararını vermektedir.

Bilindiği üzere; Bakanlığımız (ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü); gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları yürütmekle yükümlüdür.

Soru önergesine konu proje kapsamında Bakanlığımızın 2009/7 Genelgesi kapsamında yürütülen ÇED süreci içerisinde projenin çevreye olası olumsuz etkilerinin giderilmesi için alınacak önlemler çevre mevzuatı çerçevesinde öngörülen modelleme çalışmaları ile yapılmış, yapılan tüm bu çalışmalar sonucunda ortaya konulan hesaplamalar ve değerlendirmeler ile hazırlanan tüm raporlar gerek Bakanlığımız gerekse İzmir 5. İdare Mahkemesinin 31.12.2024 tarihli ve E.2024/495-K.2024/1898 sayılı kararı içerisinde yer alan iptal gerekçeleri dikkate alınarak oluşturulan İnceleme Değerlendirme Komisyonunda yer alan ilgili resmî kurumlarca incelenerek kurum görüşleri alınmıştır. 2009/7 Genelgesi kapsamında yürütülen ÇED süreci sonrasında 06.03.2025 tarihli ÇED Olumlu Kararı verilmiştir. 06.03.2025 tarihli ÇED Olumlu Kararına altlık teşkil eden Nihai ÇED Raporu ve eklerinde İzmir 5. İdare Mahkemesinin 31.12.2024 tarihli ve E.2024/495-K.2024/1898 sayılı dava konusu işlemin iptali ile ilgili kararda belirtilen tüm hususlar giderilmiştir.

06.03.2025 tarihli ÇED Olumlu Kararı ile ilgili Mahkeme tarafından verilmiş Yürütmenin Durdurulması/İptal Kararı bulunmadığından bahse konu karar doğrultusunda santral faaliyetlerine devam etmektedir.

ÇED çalışmaları; 2872 sayılı Çevre Kanunu ile 5491 sayılı Çevre Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna istinaden çıkarılan Yönetmeliklerin ilgili hükümleri ve diğer mer'î mevzuat hükümleri çerçevesinde yürütülmüş ve ÇED Raporu söz konusu mevzuata uygun olarak hazırlanmış olduğundan, Bakanlığımızca gerçekleştirilen iş ve işlemlerde "Çevre Kanunu'na herhangi bir aykırılık" ya da hukuka aygırsızlık söz konusu değildir.

Bakanlığımızca ÇED süreci yürütülen bütün projelerde olduğu gibi, "İzdemir Enerji Santrali-II" projesinde de Revize ÇED Raporu, İDK Komisyonunca son şekli verilen ÇED Raporu ve Nihai ÇED Raporu muhtelif zamanlarda e-ÇED sistemine yüklenmiş ve kamuoyu ile süresiz paylaşılmıştır. Ayrıca Komisyon tarafından son şekli verilen rapor, 14.02.2025 tarihinde e-ÇED sistemine yüklenmiş olup, ÇED Yönetmeliğin 14. Maddesi uyarınca halkın görüş ve önerilerini almak üzere hem İzmir Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü) hem de Bakanlığımız ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü resmi internet sayfasında elektronik ortamda 10 gün süre ile askıya çıkarılmıştır.

4) Bakanlığımız görev, yetki ve sorumlulukları çerçevesinde İzdemir Enerji Santrali-II Projesi faaliyetlerine yönelik olarak e-denetim sisteminden yapılan incelemede, 2015 yılından itibaren 64 adet denetim gerçekleştirilmiştir.

6) Ülkemizde planlanan ve ÇED Yönetmeliği kapsamında Bakanlığımıza başvurusu yapılan her projenin ÇED süreçlerinde seçilen alanının ve önerilen proje nedeniyle etkilenmesi muhtemel olan çevrenin; topografyası, batimetrik özellikleri, ulusal enerji iletim şebekelerine göre konumu, aday sahanın yer aldığı coğrafi bölge ve iklim özellikleri, karayolları ve yerleşim merkezlerine göre konumu, arkeolojik ve kültürel varlıklar ile ilişkisi, doğal koruma alanları ve milli parkla olan ilişkisi, zirai ve sanayi durumu ve aday sahanın lojistik konumu, bölgenin nüfus, fauna, flora, jeolojik ve hidrojeolojik özellikleri, doğal afet durumu, tarım, turizm, toprak, su, hava ve atmosferik koşulları, iklimsel faktörler, mülkiyet durumu, kültür varlığı ve sit özellikleri, peyzaj özellikleri, arazi kullanım durumu, hassasiyet derecesi (ÇED Yönetmeliği'nin Ek-5'deki Duyarlı Yörelere Listesi de dikkate alınarak) ve benzeri özellikleri dikkate alınmaktadır.

Bununla birlikte bahse konu projenin ÇED süreci içerisinde "İşletmelerin kurulması ve işletilmesi için gerekli esasları, işletmeden çıkan hava emisyonları ve işletmenin etki alanı içerisinde hava kirliliğinin önlenmesinin tetkik ve tespiti ile yakıtların ham maddelerin ve ürünlerin üretilmesi, kullanılması, depolanması ve taşınmasına ilişkin usul ve esasları kapsamak" üzere çıkarılan ve halen yürürlükte olan Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü uygun olarak yapılmakta ve bu Yönetmeliğe göre yapılan kümülatif emisyon çalışmalarına Nihai ÇED Raporlarında detaylı olarak yer verilmektedir.

7) ÇED çalışmaları; 2872 sayılı Çevre Kanunu ile 5491 sayılı Çevre Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanuna istinaden çıkarılan Yönetmeliklerin ilgili hükümleri ve diğer mer'i mevzuat hükümleri çerçevesinde yürütülmüş ve ÇED Raporu söz konusu mevzuata uygun olarak hazırlanmış olduğundan, Bakanlığımızca gerçekleştirilen iş ve işlemlerde "Çevre Kanunu'na herhangi bir aykırılık" ya da hukuka aykırılık söz konusu değildir.

Bununla birlikte, gerek halkı yatırım hakkında bilgilendirmek, projeye ilişkin görüş ve önerileri almak üzere düzenlenen halkın katılımı toplantısında (2009/7 genelgesi öncesinde proje kapsamında yürütülen ÇED süreci içerisinde), gerekse ÇED süreci içerisinde Bakanlığımıza sunulan ÇED Başvuru Dosyası, ÇED Raporu ve Nihai ÇED Raporunun halkın erişimine açılması noktasında Bakanlığa/Valiliğe gelen dilekçeler aracılığıyla her aşamada halkın itirazları, görüş ve önerileri alınarak, halk ÇED sürecine dâhil edilmiştir. Ayrıca, ÇED sürecinin her aşamasında, şeffaflık ilkesi doğrultusunda tüm paydaşlar sürece dâhil edilmiştir.